

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 18 lutego 2016 r.

Pozycja 115

POSTANOWIENIE z dnia 9 listopada 2015 r. Sygn. akt Ts 289/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Małgorzata Pyziak-Szafnicka,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej J.N. w sprawie zgodności:

art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726, ze zm.) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, ze zm.) z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 14 sierpnia 2015 r. J.N. (dalej: skarżąca) zakwestionowała zgodność art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726, ze zm.) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, ze zm.) z art. 2 Konstytucji. Zaskarżony przepis, zdaniem skarżącej, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie również do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 8 stycznia 2009 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy.

Skarga konstytucyjna została złożona w związku z następującą sprawą. Decyzją z marca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w L. (dalej: ZUS) odmówił uchylecia decyzji z 2011 r. w części, w jakiej decyzja ta zawiesza skarżącą prawo do emerytury za okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. Od tego rozstrzygnięcia skarżąca wniosła odwołanie, które Sąd Okręgowy w L. oddalił wyrokiem z października 2013 r. Apelację, którą skarżąca złożyła od orzeczenia sądu I instancji, oddalił Sąd Apelacyjny w L. wyrokiem z kwietnia 2014 r. Następnie skarżąca wniosła skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, który postanowieniem z marca 2015 r. odmówił przyjęcia jej do rozpoznania.

Skarżąca złożyła skargę konstytucyjną po wyczerpaniu drogi prawnej, do której – jej zdaniem – zalicza się także postępowanie kasacyjne przed Sądem Najwyższym.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 138 w zw. z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) z dniem 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc ustawa z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK). Zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie dotyczącym wstępnego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK. Rozpatrywana skarga konstytucyjna została wniesiona przed dniem wejścia w życie ustawy o TK z 2015 r., dlatego do jej wstępnej kontroli zastosowanie mają przepisy ustawy o TK.

Skarga konstytucyjna jest sformalizowanym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Jej merytoryczne rozpoznanie jest uzależnione od spełnienia warunków wynikających zarówno z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i z art. 46 oraz art. 47 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK). Skargom konstytucyjnym niespełniającym tych warunków oraz skargom oczywiście bezzasadnym Trybunał Konstytucyjny odmawia nadania dalszego biegu.

W myśl art. 46 ust. 1 ustawy o TK skarżący może wnieść skargę konstytucyjną po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w ciągu trzech miesięcy od dnia doręczenia mu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia. Zgodnie z orzecnictwem Trybunału Konstytucyjnego przez wyczerpanie drogi prawnej należy rozumieć skorzystanie przez skarżącego ze wszystkich środków prawnych przysługujących mu w toku instancji, które umożliwiają merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy. Wniesienie nadzwyczajnych środków prawnych nie ma wpływu na bieg terminu złożenia skargi konstytucyjnej. W chwili uzyskania przez skarżącego prawomocnego orzeczenia sądowego, a więc orzeczenia, od którego nie przysługują już zwyczajne środki odwoławcze, zostaje spełniony obowiązek wynikający z art. 46 ust. 1 ustawy o TK. Prawomocne orzeczenie nadaje bowiem – niezbędny w świetle art. 79 ust. 1 Konstytucji – walor ostateczności rozstrzygnięcia, z którego wydaniem skarżący wiąże zarzut naruszenia swoich wolności lub praw. Podjęcie dalszych kroków zmierzających do wzruszenia takiego orzeczenia, także wtedy, gdy towarzyszy temu wydanie następnych rozstrzygnięć w sprawie, nie mieści się już w zakresie pojęcia „wyczerpanie drogi prawnej” (zob. postanowienia TK z: 25 lipca 2006 r., Ts 143/06, OTK ZU nr 1/B/2007, poz. 55; 16 maja 2007 r., Ts 105/06, OTK ZU nr 3/B/2007, poz. 123 oraz Ts 99/06, OTK ZU nr 3/B/2007, poz. 119 i 13 sierpnia 2010 r., Ts 20/10, OTK ZU nr 6/B/2010, poz. 464).

Trybunał podkreśla, że ostatecznym orzeczeniem – w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz art. 46 ust. 1 ustawy o TK – wydanym w postępowaniu cywilnym jest prawomocny wyrok lub postanowienie, a skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia. Tym samym termin do złożenia skargi konstytucyjnej rozpoczyna bieg w momencie uzyskania przez skarżącego prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji, przy czym wniesienie skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia jest irrelevantne dla biegu tego terminu.

Jak ustalił Trybunał, w sprawie, w związku z którą skarżąca złożyła skargę konstytucyjną, ostatecznym orzeczeniem w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji jest prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego w L. z kwietnia 2014 r. Właśnie to orzeczenie ostatecznie ukształtowało sytuację prawną skarżącej, z którą wiąże ona zarzuty stawiane w skardze. A zatem w dniu jego doręczenia rozpoczął bieg trzymiesięczny termin do wniesienia skargi konstytucyjnej. Skarżąca – uznawszy postępowanie kasacyjne przed Sądem Najwyższym za element drogi prawnej – złożyła skargę konstytucyjną dopiero 14 sierpnia 2015 r., a więc przekroczyła, określony w art. 46 ust. 1 ustawy o TK, termin do jej złożenia.

Okoliczność ta jest – w myśl art. 49 w związku z art. 46 ust. 1 ustawy o TK – podstawą odmowy nadania analizowanej skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

Niezależnie od powyższego Trybunał Konstytucyjny podkreśla, że skarga konstytucyjna jest środkiem ochrony praw podmiotowych co oznacza że obowiązkiem skarżącej było wskazanie, które z przysługujących jej praw i w jaki sposób zostało naruszone (art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK).

Trybunał przypomina, że o charakterze norm określonych w art. 2 Konstytucji wypowiadał się wielokrotnie, w tym najpełniej w postanowieniach z 12 grudnia 2000 r. i 23 stycznia 2002 r. (Ts 105/00, OTK ZU nr 1/B/2002, poz. 59 i 60). Trybunał, zbadawszy dopuszczalność dochodzenia w trybie skargi konstytucyjnej ochrony zasad określonych w art. 2 Konstytucji, wskazał on przede wszystkim na konieczność precyzyjnego określenia wolności lub prawa podmiotowego, wyinterpretowanych z przepisu, którego naruszenie ma uzasadnić legitymację do wniesienia skargi konstytucyjnej. Trybunał podkreślił przy tym, że chodzi tu o prawa lub wolności przyjmujące normatywną postać praw podmiotowych, to znaczy o prawa, których adresatem jest obywatel (lub inny podmiot prawa), które kształtują jego sytuację prawną i dają mu możliwość wyboru zachowania się, tj. spełnienia lub niespełnienia normy prawnej. Podstawą do wniesienia skargi nie jest powołanie się przez skarżącego na naruszenie norm prawnych wynikających z art. 2 Konstytucji. Ze względu na swój przedmiotowy charakter są one bowiem adresowane przede wszystkim do ustawodawcy i wyznaczają sposób unormowania poszczególnych dziedzin życia publicznego. Odwołanie się do tych zasad, w tym do zasady sprawiedliwości społecznej, może mieć znaczenie tylko wtedy, gdy skarżący wskaże równocześnie wolność lub prawo podmiotowe, które mają swoje źródło w przepisie Konstytucji i zostały ograniczone na skutek naruszenia powyższej zasady.

Postanowienie z 23 stycznia 2002 r. jest orzeczeniem pełnego składu Trybunału. Wyrażono w nim pogląd prawny, którym są związane pozostałe składy orzekające, kształtuje zatem orzecznictwo Trybunału w sprawach zainicjowanych wniesieniem skargi konstytucyjnej (zob. postanowienia TK z: 28 sierpnia 2002 r., Ts 57/02, OTK ZU nr 4/B/2002, poz. 285; 20 lipca 2004 r., Ts 62/04, OTK ZU nr 5/B/2004, poz. 301 i 27 czerwca 2007 r., Ts 80/07, OTK ZU nr 5/B/2007, poz. 250).

Trybunał stwierdza, że skoro skarżąca zarzuciła kwestionowanemu przepisowi niezgodność z art. 2 Konstytucji, to tym nie wskazała naruszonych praw podmiotowych oraz nie określiła sposobu ich naruszenia.

Wziąwszy powyższe pod uwagę, Trybunał postanowił jak w sentencji.